

Meslek Yüksekokullarının Buldukları Yerleşim Yerlerindeki Ekonomik Etkileri: Erciş Örneği

Celal KIZILDERE*

ÖZET

Ekonomik kalkınma, üretim ve kişi başına gelir artışının yanı sıra ekonomik ve sosyo-kültürel yapının değiştirilmesi ve yenilenmesini de gerektirmektedir. Kalkınma ile sanayileşme arasında sıkı bir ilişki vardır. Çünkü kalkınma ile birlikte işgücü yoğunluğu tarımdan sanayi sektörüne, sanayiden de hizmetler sektörüne doğru bir artış göstermektedir. Bu durumda kalkınmanın motoru sanayi sektörü olmaktadır. Ancak günümüzde gelişmiş ülke ekonomilerinde oluşturduğu istihdam hacmi, katma değer, üretim ve tüketim yapısındaki çeşitlilik gibi faktörlerle en önemli sektör konumuna gelen hizmetler sektörü, teknik gelişmelerin de etkisiyle bir yan veya yardımcı sektör olmaktan çıkmış ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerini belirleyici kriterlerden biri durumuna gelmiştir.

Eğitim, hizmet sektörünün bir alt sektörü konumundadır. İktisadi mekanizma açısından eğitimin hizmetler sektörünün bir alt sektörü olması dışında, genellikle vasıfsız işgücünün tarım sektöründe yoğunlaştığı da dikkate alınırsa eğitim, aynı zamanda vasıf gerektiren sanayi ve hizmetler sektöründe istihdam edilecek işgücünün yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Başka bir deyişle eğitim, sektörel açıdan milli gelirin oluşumuna katkıda bulunurken, ekonomide milli gelirin oluşumunda en fazla katkıyı yapan sanayi ve hizmetler sektörüne girdi de temin ederek, üretim faktörlerinden en önemlisi olan işgücünün oluşumuna katkıda bulunur.

Yapılan bu çalışma ile eğitimin ekonomik kalkınma üzerine oynadığı rol somut bilgi ve bulgularla açıklanmaya çalışılmış, daha sonra eğitimin tüketim yönüne değinilerek, bir eğitim kurumu olan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulunun bulunduğu yörede doğurduğu ekonomik canlanma irdelenmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışma ile ilgili materyaller, birincil ve ikincil kaynaklardan temin edilmeye çalışılmıştır. Özellikle teorik çerçevede ele alınan eğitimin ekonomik etkilerinde ikincil kaynak kullanarak, konuyla ilgili kitap, makale, web sayfaları ve istatistikî dokümanlardan faydalanılmıştır. Erciş örneğinin ele alındığı kısımda ise, birincil kaynaklara müracaat edilerek, Erciş Meslek Yüksekokulunun mali, personel ve öğrenci yapısıyla ilgili olarak söz konusu birimler ile yüz yüze görüşülmüş yapılan harcamaların ticari (esnaf) kesimine olan etkilerini ölçmek amacıyla anket uygulamasına başvurulmuştur. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows istatistikî programı kullanılmıştır.

Çalışmada, eğitim harcamaları yani eğitimin tüketim yönü ele alınarak, bu konuda Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulu örnek olarak ele alınmıştır. Böylece Yüksekokul öğrencileri ile personelinin harcamalarının, İlçe esnaf, sanatkâr ve ticaret erbabına olan etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Eğitim kurumları, yetiştirdiği nitelikli elemanlar vasıtasıyla ülke ekonomisine yaptığı katkıların (eğitimin üretim yönü) yanı sıra yaptıkları harcamalarla da (eğitimin tüketim yönü) ekonomik büyümeye katkıda bulunurlar. İşte bu eğitim kurumlarından biri olan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulu, Ülkemizdeki 643'ü devlet, 25'i de Vakıf Üniversitelerinde olmak üzere toplam 668 Meslek Yüksekokulundan biridir. Çalışmada basit yüzdeler ve çapraz tablolar kullanılmıştır. Anket sorularındaki harcamalar Erciş İlçesi ile sınırlı tutulmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) for Windows istatistikî programından yararlanılmıştır. Çalışmanın başlıca materyalini tabakalı tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilen 84'ü öğrenci, 22'si personel ve 67'si de esnaf olmak üzere toplam 174 kişiden toplanan orijinal nitelikli veriler oluşturmuştur. Anketlerin değerlendirilmesinde bu üç grup ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu çalışmada elde edilen veriler, Erciş Meslek Yüksekokulu'nun Erciş'in ekonomik yapısı üzerinde çok büyük etki ve katkısının olduğunu göstermektedir.

Yapılan çalışma ampirik bir çalışma olduğundan, uygulamalı araştırmalarda kullanılan iki araçtan biri olan anket yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan bu yöntemde, kapalı ve açık uçlu soru sorma tekniğinin ikisinden de yararlanılmıştır.

Üç ayrı gruba yönelik yapılan anket çalışmasında öğrenciler için 1062 kişi olarak belirlenen ana kütleye örnekleme tekniği uygulanmıştır. Buna göre örneğin seçildiği ana kütle için herhangi bir sapma göstermeden yansıtılması ve yeterli büyüklükte olması için %5 önem seviyesi ve %5 hata payı dikkate alınmıştır. Bu nedenle minimum 1062 ana kütleye 53, 38 ana kütleye 2 ve 910 ana kütleye¹ 40 kişi alınması gerekmesine rağmen örnek büyüklüğü bu çalışmada daha da yukarıda tutularak öğrenci için 84, personel için 22 ve esnaf için 67 olarak belirlenmiştir². Bu üç gruba uygulanan üç farklı anket çalışması 2010 Nisan ayı ile Haziran ayları arasında yapılmıştır.

* Yrd. Doç. DR., Yüzüncü Yıl Üniversitesi

¹ Erciş Ticaret ve Sanayi Odası, Nace Faaliyet Kodlarına Göre Üye Sayıları Dokümanları.

² Toro Yamane, Statistics: An Introductory Analysis, New York, harper and Row, 1967, s. 886; Budak ve diğerleri, 1991.

Eğitim ve eğitim yatırımları, beşeri sermayenin oluşumuna katkıda bulunan faktörlerden birisidir. Beşeri sermayenin gelişmesine yönelik harcamalar mevcut tüketimi ve aynı zamanda gelecekte üretim faktörü olan insan unsurunun gelişmesiyle, üretim seviyesini etkileyen bir yatırım şekli olarak önem taşımaktadır. Bu iki özelliğinden dolayı eğitim, diğer iktisadi mal ve hizmetlerden farklı bir konuma sahiptir. Bu yönüyle eğitim ekonomisi bir bilim dalı olarak bulunduğumuz sırada kendini göstermeye başlamıştır.

İşte bu eğitim kurumlarından biri olan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulu ile ilgili olarak yaptığımız araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Araştırma sonuçlarına göre, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık %70'i Erciş dışından (çoğunlukla doğu ve güneydoğu bölgelerinden) gelmiştir. Bu öğrencilerin yaklaşık %50'sinin aylık geliri 200 TL ile 300 TL arasındadır ve %60'a yakını bu gelirlerini ailelerinden temin etmektedirler. Örneklemede ele alınan öğrencilerin %50'ye yakınının ailesinin aylık geliri 500 TL ile 1000 TL arasındadır.

Erciş ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık %90'ı kiralık evlerde barınmaktadır. Ve bunların %40'a yakınının barınma harcaması 100 TL ile 150 TL arasındadır. Yüksekokul öğrencilerinin yaklaşık %60'ının gelirlerinden beslenme için ayırdıkları pay ise 50 TL ile 100 TL arasındadır. Giyim için ayrılan tutar da 50 TL'den azdır. Örneklemede ele alınan öğrencilerin yaklaşık %90'ı eğitim için 50 TL'den az harcama yapmaktadırlar. Bunların ulaşım için harcadıkları tutar ise 50 TL ile 100 TL arasındadır.

Gene araştırma sonuçlarına göre, örneklemede ele alınan personelin %70'e yakını evli ve 3-4 arası nüfusa sahiptir. Bunların %80'ine yakını gelirinin tamamını harcıyor. Personelin yaklaşık %40'ının geliri 2000 TL ile 2500 TL arasındadır.

Deneklerin yaklaşık %30'unun ulaşım için yaptıkları harcama 50 TL ile 100 TL arası, beslenme için yaptıkları harcama ise 200 TL ile 300 TL arasındadır.

Örneklemede ele alınan ve üçüncü grubu oluşturan İlçedeki esnafın yaklaşık %40'ını diğer olarak nitelendirdiğimiz hediyelik eşya, kundura, kuaför vb. ticaret erbabı oluşturmaktadır. Anket yapılan deneklerden %80'ine yakını satışlarının öğrencilerin Erciş'te olduğu dönemlerde arttığını ifade etmiştir.

Nihayet, ülke kalkınmasında önemli bir yere sahip olan eğitimin aynı zamanda tüketim yönünün harekete geçmesiyle birlikte bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik olarak da önemli bir fonksiyon icra ettiği görülmektedir. Özellikle üniversite mensuplarının İlçede oluşturduğu talep baskısı eğitimin bir sürükleyici sektör olması bakımından önemlidir. Bu durum İlçede hızlandırılan mekanizmasının da etkisi ile ekonomik bir canlanmayı sürekli tutacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Analiz, Eğitim, Ekonomik Kalkınma.

Çalışmanın Türü: Araştırma.

The Economic Effects Of Vocational Colleges On Their Geographical Settlements: The Sample Of Erciş

ABSTRACT

As well as, economic development, production and increase of the income per person, modification and renewal of economic and socio-cultural structure are required. There is a close relationship between development and industrialization. Because there is an increase of labor from agriculture to industry and from industry to services sector with development. In this case, the industrial sector is the engine of development. However, service industry which comes to the most important place among the other industries with the help of the volume of employment in advanced economies, value-added and variation in the structure of consumption is not a sub-sector anymore. It has become one of the criteria determining the levels of development of countries.

Education is a sub-sector of the service sector. Education except from being a sub-sector in terms of the economic mechanism and if the concentration of unskilled labor in the agriculture is taken into account contributes to upbringing labor force to industry and services sector which need skilled labor force. In other words, education both contributes to the formation of the national income and provides input to the industrial and services sectors which have the highest contribution to the development of the national income in the economy. It contributes to the formation of the labor force, which is the most important factors of production

In this study, the role of education in economic development has been tried to explain factual information and findings, then with reference to the direction of consumption of education, it is tried to explain that the University of Centenary College of Profession which is an educational institution has livened the economy in the place where it is located.

The material on this study, are tried to be provided primary and secondary sources Especially, economic effects of education which is taken theoretical is examined by using secondary sources as books, articles, web pages, documents and statistics

The chapter on the instance of Erciş, the primary sources are used and, it is interviewed face to face with the authorized people on financial, staff, and students of Vocational School of Erciş, the survey is applied to measure the impact of spendings on trade sector SPSS for Windows statistical program is used for the evaluation of the data obtained

In the study, the aspect of consumer of education is evaluated and Vocational School of the University of Centenary is a sample about this topic. So, it is examined how the expenditures of college students and personnel effects tradesmen, artisans and Merchant of the town. as well as Educational institutions contributes to the country's economy by educating qualified personnel (production aspect of education), it contributes to economic growth with its spending (consumption aspects of education) Centenary University Erciş Vocational School which is one of the educational institutions is a one of the vocational schools 668 vocational schools in turkey of which 643 state vocational school and 25 foundation university. Simple percentages and cross tabulations are

used in the study. Expenditure of the questions on the survey are limited with Erciş high school. SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) for Windows software is used to evaluate the data

The main materials of study is the original data collected from 174 people who are consist of 84 students and 22 staff and 67 trades chosen by using stratified random sampling method these three groups are addressed separately on questionnaires assessing. The data obtained from this study shows that Ercis vocational college has a huge impact and contribution on the the economy of Ercis. Survey which is one of the two instruments used in applied research method is used in the survey because the study is an empirical study In this method used, both technique of asking question which are close and open-ended questions are used The survey is carried for three separate groups. Sampling technique is applied to determined main mass of 1062 people for students . Accordingly 5% significance level and 5% margin of error are taken into consideration because it is wanted that the example shows the properties of the population from which is selected without showing any deviation and is to be large enough. So, it is needed to take minimum 53 for the main mass of 1062, 2 for the main mass of 38, 40 for the main mass of 910 but 84 for the students, 22 for the staff and 67 for the artisan are taken into account by increasing the position of the size of the sample in this study. These three survey is applied in april and june of 2010 year.

Education and education investments are one of the factors that contributes to the formation of human capital. Expenditures for the development of human capital is a type of investment which effects the level of production with the development of human factor who has current consumption and also the production factor in the future. Due to these two features, education has a different location from other economic goods and services. In this aspect, economics of education starts to show itself in this century when it is a science.

The following results are obtained from the studies done about Ercis vocational high school:

According to the studies, approximately 70 percent of the students who are studying in ercis vocational high school are not from ercis.(mostly in the eastern and southeastern parts of Turkey). Approximately, 50 percent of these students' montly income is between 200 and 300 tl and about 60 percent of the students provide this income from their families. Approximately, 50 per cent of the families' income which are examined in the examples is between 500 and 1000 tl. Approximately, 90 per cent of the students spend less than 50 tl for their education. They spend for their transportation between 50 and 100 tl.

According to the studies, approximately , 70 per cent of the staff interviewed are married and has three or four population. Nearly, 80 mper cent of these families spend all their income. Approximately 40% of staff income is between 2000 and 2,500 tl.

30 percent of the people spend between 50 and 100 tl for their transportation and they spend between 200 and 300 tl for their foods.

Third group is artisans who sell gift, shoe and who are hairdressers etc. in the city. 80 per cent of the artisans say that their sells are increasing when the students are in the Ercis.

Finally, education having a very important position fort he development of the country has a big significance because it eliminate the regional imbalances by activation of the aspect of consumption. Especially, demand pressure created by members of the university is important in the aspect of being immersive sector. This situation holds economic recovery constant. with the effect of mechanism of acceleration.

Keywords: Economical Analysis, Education, Economical Development.

The type of research: Investigation.

GİRİŞ

Ekonomik kalkınma, üretim ile kişi başına gelir artışının yanısıra ekonomik ve sosyo-kültürel yapının değıştirilmesi ve yenilenmesini de gerektirmektedir. Kalkınma ile sanayileşme arasında sıkı bir ilişki vardır. Çünkü kalkınma ile birlikte işgücü yoğunluğu tarımdan sanayi sektörüne, sanayiden de hizmetler sektörüne doğru bir artış göstermektedir. Bu durumda kalkınmanın motoru sanayi sektörü olmaktadır. Ancak günümüzde gelişmiş ülke ekonomilerinde oluşturduğu istihdam hacmi, katma değer, üretim ve tüketim yapısındaki çeşitlilik gibi faktörlerle en önemli sektör konumuna gelen hizmetler sektörü, teknik gelişmelerin de etkisiyle bir yan veya yardımcı sektör olmaktan çıkmış ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerini belirleyici kriterlerden biri durumuna gelmiştir.

Eğitim, hizmet sektörünün bir alt sektörü konumundadır. İktisadi mekanizma açısından eğitimin hizmetler sektörünün bir alt sektörü olması dışında, genellikle vasıfsız işgücünün tarım sektöründe yoğunlaştığı da dikkate alınırsa eğitim, aynı zamanda vasıf gerektiren sanayi ve hizmetler sektöründe istihdam edilecek işgücünün yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Başka bir deyişle eğitim, sektörel açıdan milli gelirin oluşumuna katkıda bulunurken, ekonomide milli gelirin oluşumunda en fazla katkıyı yapan sanayi ve hizmetler sektörüne girdi de temin ederek, üretim faktörlerinden en önemlisi olan işgücünün oluşumuna katkıda bulunur. Bu bağlamda üniversitelerin önemi yadsınamayacak kadar fazladır. Çünkü, artık hayatın her kademesinde eğitim, dolayısıyla üniversiteler mevcuttur (Charles 2003). Bu nedenledir ki, üniversiteler hem harcama hem de istihdama üzerinde ciddi etkilere sahiptir (Bleaney, 1992).

Yüzyılımızda, eğitimin ekonomik gelişme ve kalkınmayı sağlayan bütün unsurların oluşumuna katkıda bulunduğu gerçeği, konunun önemini artırmıştır. Bunun sonucu olarak gelişmiş ülkeler, gelecekteki

konumlarını koruyabilmek, gelişmekte olan ülkeler de gelişmelerini hızlandırabilmek amacıyla yıllık bütçelerinden, eğitim için ayırdıkları payı artırmaya başlamışlardır.

Yapılan bu çalışma ile eğitimin ekonomik kalkınma üzerine oynadığı rol somut bilgi ve bulgularla açıklanmaya çalışılmış, daha sonra eğitimin tüketim yönüne değinilerek, bir eğitim kurumu olan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulunun bulunduğu yörede doğurduğu ekonomik canlanma irdelenmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışma ile ilgili materyaller, birincil ve ikincil kaynaklardan temin edilmeye çalışılmıştır. Özellikle teorik çerçevede ele alınan eğitimin ekonomik etkilerinde ikincil kaynak kullanarak, konuyla ilgili kitap, makale, web sayfaları ve istatistikî dokümanlardan faydalanılmıştır. Erciş örneğinin ele alındığı kısımda ise, birincil kaynaklara müracaat edilerek, Erciş Meslek Yüksekokulunun mali, personel ve öğrenci yapısıyla ilgili olarak söz konusu birimler ile yüz yüze görüşülmüş yapılan harcamaların ticari (esnaf) kesimine olan etkilerini ölçmek amacıyla anket uygulamasına başvurulmuştur. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows istatistikî programı kullanılmıştır.

Çalışmada, eğitim harcamaları yani eğitimin tüketim yönü ele alınarak, bu konuda Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulu örnek olarak ele alınmıştır. Böylece Yüksekokul öğrencileri ile personelinin harcamalarının, İlçe esnaf, sanatkâr ve ticaret erbabına olan etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

1. Literatür araştırması

Literatürde, eğitimin ekonomiye katkıları konusunda birçok çalışmanın mevcut olduğu ve bu çalışmaların daha çok 2000'li yılları kapsadığı görülmektedir. Bunun nedeninin ise; 1992 ve 2006 yıllarında çıkarılan kanunlar olduğu söylenebilir.

Atık (1999), Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İl ekonomisine olan katkısını 1997-1998 eğitim öğretim yılı için araştırmıştır. Araştırma sonucunda üniversitenin, 7675 kişilik bir istihdam oluşturduğunu ve 13.700.000 TL katkı sağladığı bulgusunu elde etmiştir.

Erkekoğlu (2000), Cumhuriyet Üniversitesi için yapmış olduğu çalışmasında, 1998-1999 eğitim-öğretim yılını kapsayan toplam olarak 4965 kişiye istihdam sağladığı ve ekonomiye direk ve dolaylı olarak 15.400.000 TL girdi sağladığı bulgusunu elde etmiştir.

Ergün (2003), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Meslek Yüksekokulunun ekonomik katkılarını incelediği çalışmasında, toplam öğrenci ve personel harcamalarını 3.800.000 TL olarak bulmuştur.

Kaşlı ve Serel (2008), Balıkesir Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu'nun yöre ekonomisine olan katkısını 2006-2007 eğitim öğretim yılı için araştırmışlardır. Araştırma sonucunda aylık harcamanın 518,86 TL olduğu bulgusunu elde etmişlerdir.

Taşçı vd (2008), Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir İl ekonomisine olan katkısını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda üniversitenin, 6.939 kişilik bir istihdam oluşturduğunu ve 443.000.000 TL katkı sağladığı bulgusunu elde etmişlerdir.

Çelikkaya vd (2009), Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Meslek Yüksekokulu'nun yöre ekonomisine olan katkısını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda aylık harcamanın 494 TL olduğu ve toplamda 15.700.000 TL katkı sağladığı bulgusunu elde etmişlerdir.

Görkemli (2009), Selçuk Üniversitesi'nin Konya İl ekonomisine olan katkısını araştırmıştır. Araştırma sonucunda 2003 yılı için üniversitenin, 13.702 kişilik bir istihdam oluşturduğunu ve 278.623.355 TL'lik bir katkı sağladığı bulgusunu elde etmiştir.

Dalgar vd (2009), 2008-2009 eğitim-öğretim yılını baz aldıkları çalışmalarında, bir öğrencinin aylık harcamasının 468 TL olduğu ve 17.000.000 TL'lik bir girdi sağlandığı tespit edilmiştir. Çalışma Bucak İlçesi için yapılmıştır. Ayrıca istihdama 372 kişilik bir katkı sağladığı bulgusu elde edilmiştir.

Çalışkan (2010), Uşak Üniversitesi için yapmış olduğu araştırmasında, aylık harcamanın 560 TL olduğu ve İl ekonomisine yıllık 50.000.000 TL'lik bir katkı sağladığı tespit edilmiştir.

2. Veri Kaynakları ve Yöntem

Yapılan çalışma ampirik bir çalışma olduğundan, uygulamalı araştırmalarda kullanılan iki araçtan biri olan anket yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan bu yöntemde, kapalı ve açık uçlu soru sorma tekniğinin ikisinden de yararlanılmıştır.

Üç ayrı gruba yönelik yapılan anket çalışmasında öğrenciler için 1062 kişi olarak belirlenen ana kütleyle örnekleme tekniği uygulanmıştır. Buna göre örneğin seçildiği ana kütleli özelliklerini herhangi bir sapma göstermeden yansıtabilmesi ve yeterli büyüklükte olması için %5 önem seviyesi ve %5 hata payı dikkate alınmıştır. Bu nedenle minimum 1062 ana kütleyle 53, 38 ana kütleyle 2 ve 910 ana kütleyle³ 40 kişi alınması gerekmesine rağmen örnek büyüklüğü bu çalışmada daha da yukarıda tutularak öğrenci için 84, personel için 22 ve esnaf için 67 olarak belirlenmiştir⁴. Bu üç gruba uygulanan üç farklı anket çalışması 2010 Nisan ayı ile Haziran ayları arasında yapılmıştır.

Anket formları vasıtasıyla toplanan veriler, SPSS for Windows programı kullanılarak özel tablolar haline dönüştürülmüş ve analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

3. Uygulama

3.1. Öğrenci Analizleri

Yapılan anket çalışmasında 84 kişilik bu örnek büyüklüğünün genel özellikleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğrencilerin İkamet Ettikleri İllere Göre Dağılımı

İkamet Edilen İl	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Adıyaman	5	6,0	6,0	6,0
Ağrı	6	7,1	7,1	13,1
Batman	7	8,3	8,3	21,4
Bingöl	2	2,4	2,4	23,8
Bitlis	2	2,4	2,4	26,2
Çorum	1	1,2	1,2	27,4
Diyarbakır	9	10,7	10,7	38,1
Gaziantep	1	1,2	1,2	39,3
Hakkâri	7	8,3	8,3	47,6
Hatay	1	1,2	1,2	48,8
Iğdır	1	1,2	1,2	50,0
İzmir	1	1,2	1,2	51,2
Kars	1	1,2	1,2	52,4
Mardin	4	4,8	4,8	57,1
Mersin	2	2,4	2,4	59,5
Muş	2	2,4	2,4	61,9
S.Urfa	2	2,4	2,4	64,3
Siirt	1	1,2	1,2	65,5
Tunceli	2	2,4	2,4	67,9
Van	27	32,1	32,1	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Buna göre örnekleme alınan 84 öğrencinin en fazlasının (%32,1'inin) Van ilinde ikamet eden öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bunu sırasıyla %10,7 ile Diyarbakır, %8,3 ile Batman ve Hakkâri %7,1 ile Ağrı, %6,0 ile Adıyaman, %4,8 ile de Mardin izlemektedir. Ayrıca %2,4 ile Bingöl, Bitlis, Mersin, Muş, Şanlıurfa ve Tunceli ile %1,2 ile de Çorum, Gaziantep, Hatay, Iğdır, İzmir, Kars ve Siirt bu illeri takip etmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi örnekleme alınan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Doğu ve Güneydoğu Bölgelerindedir. Bunun başlıca nedeni sınavsız geçiş sistemidir. Araştırmada Erciş Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin, İlçe ekonomisine katkıları incelenmeye çalışıldığı için Van İl merkezinde oturanlar dikkate alınmamıştır.

Örneklemede ele alınan öğrencilere, il merkezlerinin sorulmasında bölgesel ayırımın harcamalar üzerinde etkili olabileceği düşüncesi ve ulaşım giderleri etkin rol oynamıştır.

³ Erciş Ticaret ve Sanayi Odası, Nace Faaliyet Kodlarına Göre Üye Sayıları Dokümanları.

⁴ Toro Yamane, Statistics: An Introductory Analysis, New York, harper and Row, 1967, s. 886; Budak ve diğerleri, 1991.

Tablo 3.2. Öğrenci Ailelerindeki Çalışan Kişi Sayısının Dağılımı

Ailede Çalışan Kişi Sayısı	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
1	47	56,0	67,1	67,1
3	23	27,4	32,9	100,0
Toplam	70	83,3	100,0	
0	14	16,7		
Toplam	84	100,0		

Örnelemeye alınan 84 öğrencinin yarısından fazlasının (%56,0'ının) ailesinde bir kişi çalışmaktadır. Ailesinde üç kişi çalışanların oranı ise %27,4'tür. Tablodan da görüldüğü gibi deneklerin %16,7'sinin ailesinde çalışan kişi yoktur.

Çalışan kişi sayısı ile elde edilen gelir arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Aynı zamanda gelir arttıkça tüketimin de artacağı muhakkaktır. Bu bilgiler ışığında Yüksekokuldaki öğrencilerin düşük gelirli ailelerden geldiği söylenebilir.

Tablo 3.3. Öğrenci Ailelerinin Toplam Aylık Gelirinin Dağılımı

Ailenin Geliri	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli%	Toplam%
500 – 1000 TL arası	34	40,5	40,5	40,5
1000 – 1500 TL arası	29	34,5	34,5	75,0
1500 – 2000 TL arası	11	13,1	13,1	88,1
2000 – 2500 TL arası	7	8,3	8,3	96,4
2500 TL ve yukarısı	3	3,6	3,6	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Öğrenci ailesine ait aylık toplam geliri gösteren yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplam geliri 1.000 TL'yi aşmayan aile sayısı toplam örneklemin %40,5'i iken en yüksek gelir sınıfını teşkil eden 2.500 TL ve daha fazla gelire sahip olduklarını söyleyenler de %3,6'dır. Aile geliri 1.000–1.500 TL arası olan aileler, toplam deneklerin %34,5'ini oluşturuyor. Bu grupta yer alan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenci ailelerinin, sabit gelirlilerden (memur, emekli, işçi vb.) oluştuğu düşünülebilir. Toplam geliri 1.000 TL'yi aşmayan aile sayısı toplam deneklerin yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Bu oranlar da Erciş Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin düşük gelirli ailelerden geldiğini göstermektedir. Bundan dolayı öğrenci harcamalarının gelir seviyesine bağlı olarak düşük olacağı söylenebilir.

Tablo 3.4. Öğrenci Ailelerindeki Kardeş Sayısının Dağılımı

Kardeş Sayısı	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
2	3	3,6	3,6	3,6
3	17	20,2	20,2	23,8
4	9	10,7	10,7	34,5
5	13	15,5	15,5	50,0
6	9	10,7	10,7	60,7
7	15	17,9	17,9	78,6
8	4	4,8	4,8	83,3
9	4	4,8	4,8	88,1
10	4	4,8	4,8	92,9
11	3	3,6	3,6	96,4
12	1	1,2	1,2	97,6
13	1	1,2	1,2	98,8
14	1	1,2	1,2	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Erciş Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin % 20,2'si 3 kardeşli ailenin çocuklarıdır. % 17,9'unun ise kardeş sayısı 7'dir. Tek kardeşli olanların oranının da çok düşük (%1,2) olduğu görülüyor. Tabloya genel olarak bakıldığında öğrencilerin çok çocuklu ailelerden geldiği görülüyor.

Örneklemede ele alınan öğrencilere, kardeş sayılarının sorulmasındaki ana neden kardeş sayısının harcamalar üzerinde etkili olabileceği düşüncesi olmuştur.

3.1.1. Öğrenci Geliri ve Elde Edildiği Yerler

Öğrencinin toplam geliri ve elde etme şeklini incelemeye önce genellikle bu kesimin ekonomik açıdan üretici değil, tüketici özelliğine sahip olduğunu hatırlatmakta fayda vardır. Tüketim yönü ağırlıklı öğrencilerin yaklaşık % 70'inin Erciş İlçesinin dışından gelenlerin oluşturduğu dikkate alındığında, öğrenci harcamalarının karşılanması için diğer İl ve İlçelerden Erciş'e doğru bir tür kaynak transferinin gerçekleştiğini ifade edebiliriz. Ayrıca öğrenciye harçlık olarak gelen bu paraların tüketime yönelmesiyle İlçede doğurduğu ekonomik canlanmada öğrenci harcamalarının bir diğer boyutunu, yani çarpan mekanizmasının devreye girdiğini göstermektedir. Doğurduğu etki bakımından İlçe ekonomisinde gelişmeye yol açan öğrenci harcamalarının karşılandığı kaynaklar aşağıdaki tabloda gösterilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3.5. Öğrencilerin Aylık Ortalama Gelirlerinin Dağılımı

Aylık Gelir	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
200 TL'den az	15	17,9	17,9	17,9
200 – 300 TL arası	31	36,9	36,9	54,8
300 – 400 TL arası	20	23,8	23,8	78,6
400 – 500 TL arası	11	13,1	13,1	91,7
500 TL ve yukarısı	7	8,3	8,3	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde en düşük gelir grubu olarak nitelendirdiğimiz 200 TL'den az gelire sahip olan öğrenci sayısı toplam örnekleminin % 17,9 iken, en üst gelir grubu olarak nitelendirdiğimiz 500 TL ve yukarısı gelire sahip olanlar ise % 8,3'tür. Erciş Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin, yaklaşık yarısının (% 36,9'nun) aylık ortalama geliri 300 TL'den azdır.

Öğrencilerin gelirlerini elde ettikleri yerlere göre dağılımını dört kategoriye ayırdık. Bunlar; kredi kullanma veya burs alma, aileden temin etme, bir işte çalışma ve bu üçünün dışında kalanları diğer olarak sıraladık. Gelir temin etmeye ilişkin belirttiğimiz bu tasnife giren öğrenciler ile bu gelir rakamlarına ilişkin bilgiler aşağıda tablo şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 3.6. Öğrencilerin Gelir Kaynaklarına Göre Gelirlerinin Dağılımı

Gelirin Elde Ediliş Şekli	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Diğer	5	6,0	6,0	6,0
Bir işte çalışıyorum	10	11,9	11,9	17,9
Kredi veya burs alıyorum	22	26,2	26,2	44,0
Ailemden temin ediyorum	47	56,0	56,0	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Tablo 3,6'dan da görüleceği gibi öğrencilerin 47'si (% 56,0) gelirlerinin önemli bir kısmını ailelerinden elde etmektedirler. Gelir temin edilen yer bakımından ikinci en fazla yoğunlaşma burs alma veya kredi kullanımındadır. Bu şekilde gelir elde eden öğrenci sayısı 22'dir. Bu sayı %26,2'ye tekabül etmektedir. 5 (%6,0) kişinin elde ettiği gelir türü olarak nitelendirdiğimiz diğer gelir grubunda genellikle aile fertleri dışında öğrencinin yakınlarının gönderdikleri harçlıklar toplanmıştır. Gerek özel gerekse kamu sektöründe çalışan ve aynı zamanda yüksek öğrenimine devam eden öğrenci sayısı 10 (%11,9) dur. Başka bir deyişle hem çalışan hem de okuyan öğrenci, ele aldığımız 84 kişilik örneklemede %12 civarındadır. Bu oranın yüksek olmasının nedeninin Erciş Meslek Yüksekokulundaki bazı programların ikinci öğretimlerinin de olmasından kaynaklandığını söylemek mümkün olabilir.

Tablo 3.7. Öğrencilerin Gelirlerini Harcama Durumlarına Göre Dağılımı

Gelirin Tamamını Harcama Durumu	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Evlet	79	94,0	94,0	94,0
Hayır	5	6,0	6,0	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

84 denek arasında elde ettiği gelirin tamamını tüketmeyenlerin, yani tasarruf edenlerin sayısının 5 (%6,0) kişi olduğu yukarıdaki tabloda belirtilmiştir. Geri kalan 79 (%94,0) kişi gelirin tamamını harcamaktadır. Bunun nedeni tablo 2,6'da da belirttiğimiz gibi öğrenci gelirlerinin düşük olmasıdır. Tasarruf eden öğrencilerin, hem çalışıp hem de okuyan öğrencilerden olduğu düşünülebilir.

3.1.2. Öğrenci Harcama Kalemleri

Çeşitli şekillerde öğrenciler tarafından elde edilen gelirler yiyecek, barınma, ulaşım, eğitim, sosyal aktiviteler gibi harcama kalemlerine kanalize edilmektedir. Örnekleme yaptığımız deneklerin bu harcama kalemleri, öğrenci harcamalarının boyutunu göstermesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Harcamalar içerisinde öğrencinin barındığı yer ve buna bağlı olarak barınma harcamalarına ilişkin bilgiler aşağıda tablo şeklinde ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Tablo 3.8. Öğrencilerin Barındıkları Yerlere Göre Dağılımı

Barınılan Yer	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Devlet Yurtları	3	3,6	3,6	3,6
Özel Yurtlar	1	1,2	1,2	4,8
Kiralık Evler	72	85,7	85,7	90,5
Aile Yanında	8	9,5	9,5	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı devlet yurtlarında barınan öğrenci sayısı 3 (%3,6) tür. Bu oranın düşük olmasındaki ana nedenin Erciş İlçesindeki devlet yurtlarının yeni açılmış olmasıdır. Bu nedenle öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%85,7) kiralık evlerde barınmaktadırlar. Aile yanında barınanların oranı ise % 9,5'tir.

Tablo 3.9. Öğrencilerin Barınma Harcamalarının Dağılımı

Barınma için Harcanan Tutar	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
-	2	2,4	2,4	2,4
50 TL'den az	17	20,2	20,2	22,6
50 – 100 TL Arası	16	19,0	19,0	41,7
100 – 150 TL Arası	32	38,1	38,1	79,8
150 – 200 TL Arası	9	10,7	10,7	90,5
200 TL ve Yukarısı	8	9,5	9,5	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Barınma harcamalarına katılmayan öğrenci sayısı ikidir. Bu deneklerin aile yanlarında kaldıkları açıktır. Barınma ihtiyacı için 100 TL ile 150 TL arası harcama yapanlar 32 kişidir. Bu oran yaklaşık %40'a tekabül etmektedir. 50 TL ile 100 TL arası harcama yapanların sayısı ise 16 (%19,0) dır. 50 TL'den az harcama yapanların oranı da %20,2'dir. 9 kişi (%10,7) barınma için 150 TL ile 200 TL arası harcama yapmaktadır. En yüksek harcamayı (200 TL ve yukarısı) yapanların sayısı ise 8 (%9,5) dir.

Tablo 3.9'dan da görüleceği gibi barınma için harcamalar değişiklik göstermektedir. Bunun nedeni tablo 3.7'de belirttiğimiz barınma yerleri ile ilgilidir. Söz konusu tabloda öğrencilerin yaklaşık %90'nının kiralık evlerde barındığını ifade etmiştik. Evde kalan öğrenci sayısı arttıkça kişi başı düşen harcama da azalmaktadır. Bunun içindir ki barınma için yapılan harcamalar 100 TL ile 150 TL arasında yoğunlaşmaktadır.

Bu durumun öğrencilerin gelirlerini harcamaları bakımından özellikle emlak piyasası için İlçe ekonomisinde bir katma değer yaratacağı açıktır. Kiralamak suretiyle ev tutma yolunu seçen öğrencilerin sayısındaki artış, netice itibarıyla konut arz ve talebindeki dengeyi bozacağından kısa dönemde kiralari,

uzun dönemde de inşaat sektörünü canlandıracağı da bir gerçektir. Başka bir deyişle öğrenci barınma ihtiyacını karşılamak için bu alternatifini tercih etmesi halinde, hem kısa hem de uzun dönemde İlçe ekonomisinde doğuracağı canlanma, çarpan mekanizmasının da etkisiyle daha fazla olacaktır.

Tablo 3.10. Öğrencilerin Beslenme Harcamalarının Dağılımı

Beslenme İçin Harcanan Tutar	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
50 TL'den az	21	25,0	25,0	25,0
50 – 100 TL arası	46	54,8	54,8	79,8
100 – 150 TL arası	14	16,7	16,7	96,4
150 – 200 TL arası	2	2,4	2,4	98,8
200 TL ve yukarı	1	1,2	1,2	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Örneklemede ele alınan 84 öğrenciden 46 (%54,8) sı beslenme için 50 TL ile 100 TL arası harcama yapıyor. 200 TL ve yukarı harcama yapanların sayısı ise birdir. 14 kişi (%16,7) ise 100 TL ile 150 TL arası harcama yapıyor. Beslenme için harcanan miktarların düşük olmasının üç nedeninin olduğu düşünülebilir. Bunlardan birincisi öğrencilerin gruplar halinde evlerde kalıyor olması, ikincisi ise daha önce de belirttiğimiz gibi öğrencilerin çoğunluğunun yakın il ve ilçelerden olması nedeni ile yiyeceklerini evlerinden getiriyor olmaları ve üçüncüsü de İlçe'deki devlet kuruluşlarının, özellikle mahalli idarelerin yapmış oldukları erzak yardımlarıdır.

Tablo 3.11. Öğrencilerin Giyim Harcamalarının Dağılımı

Giyim İçin Harcanan Tutar	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
50 TL'den az	56	66,7	66,7	66,7
50 – 100 TL arası	18	21,4	21,4	88,1
100 – 150 TL arası	5	6,0	6,0	94,0
150 – 200 TL arası	2	2,4	2,4	96,4
200 TL ve yukarı	3	3,6	3,6	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Anket yaptığımız 84 öğrencinin 56 (%66,7) sı giyim için 50 TL'den az harcama yaptığı tablo 2.12'de görülüyor. 50 TL ile 100 TL arası harcama yapanların oranı ise %21,4'tür. Örneklemede ele alınan üç öğrenci de 200 TL ve yukarı harcama yaptığı görülüyor. Bunların çalışan öğrenciler olduğu düşünülebilir. Bu durum, tüketim kalıbını eğitim seviyesinden ziyade gelir seviyesinin etkilediğini göstermektedir. Giyim için yapılan harcamanın bu denli düşük olmasının ana nedeninin gelir seviyesi ve İlçe'de öğrenciye hitap eden giyim mağazalarının yeterli olmayışı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.12. Öğrencilerin Ulaşım Harcamalarının Dağılımı

Ulaşım İçin Harcanan Tutar	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
50 TL'den az	22	26,2	26,2	26,2
50 – 100 TL arası	57	67,9	67,9	94,0
100 – 150 TL arası	4	4,8	4,8	98,8
150 – 200 TL arası	0	0	0	0
200 TL ve yukarı	1	1,2	1,2	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Tablo 3.12'den de görüldüğü gibi örneklemede ele alınan 84 öğrencinin 57 (%67,9) sı ulaşım için 50TL ile 100 TL arası harcama yapıyor. 150 TL ile 200 TL arası harcama yapan öğrenci bulunmamaktadır. Deneklerin %26,2'si 50 TL'den az, %4,8'i 100 TL ile 150 TL arası ve %1,2'si de 200 TL ve yukarı harcama yapmaktadır. Kiralık evlerin Yüksekokula yakın TOKİ evlerinde olması şehir içi ulaşım giderlerini düşürmektedir. İlçe dışından gelen öğrencilerin, en azından eğitim süresinin başında ve sonunda gelip gittikleri düşünülecek olursa şehirlerarası taşımacılığını oluşturmaktadırlar.

Tablo 3.13. Öğrencilerin Eğitim Harcamalarının Dağılımı

Eğitim İçin Harcanan Tutar	Öğrenci Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
50 TL'den az	69	82,1	82,1	82,1
50 – 100 TL arası	11	13,1	13,1	95,2
100 – 150 TL arası	3	3,6	3,6	98,8
200 TL ve yukarı	1	1,2	1,2	100,0
Toplam	84	100,0	100,0	

Eğitim başlığında topladığımız harcamalar kitap, kırtasiye, fotokopi, gazete, dergi ve eğitim amaçlı internet gibi harcamalardan müteşekkildir. Tablo 2.14'ten de görüldüğü gibi örneklemede ele alınan 84 öğrencinin 69 (%82,1) u eğitim için 50 TL'den az harcıyor. 50 TL ile 100 TL arası harcıyanların oranı ise %13,1'dir. Deneklerden sadece bir kişi (%1,2) 200 TL'nin üstünde eğitim için harcamada bulunuyor. 100 TL ile 150 TL arası harcama yapanların oranı da %3,6'dır. Buradan öğrencilerin eğitim için çok fazla harcama yapmadıkları düşünülebilir. Başka bir deyişle öğrencilerin gazete, kitap ve dergi harcamalarının düşük olduğu söylenebilir.

Anket sorularında olan fakat önemli bir harcama tertibi olmayan sosyal ihtiyaçlar için harcanan gelirlerin az olacağını, yukarıdaki tablolardan esinlenerek söyleyebiliriz. İlçedeki sosyal aktivite yapacak mekânların olmayışı da bu harcama kaleminin az olmasının ayrı bir nedeni olacağı düşünülebilir.

Ayrıca gene anket sorularında yer alan sağlık harcamalarının, devlet tarafından karşılandığı kabul edilecek olursa bu tertip harcamaların da düşük olduğu söylenebilir. Aynı şekilde haberleşme için yapılan harcamaların aileler tarafından karşılandığı düşünülerek bunun da istenen ekonomik canlanmayı yapamayacağı düşünülebilir.

Öğrenci harcama kalemlerini bu şekilde ayrı ayrı analiz ettikten sonra şimdi de değişkenler arasında karşılaştırmalar yaparak, çapraz tablolar yoluyla elde edilecek bulguların değerlendirilmesinin çalışma için daha da faydalı olacağını düşünüyoruz. Bunlardan birisi olan öğrenci geliri ile beslenme harcaması arasındaki ilişki aşağıda tablo 2.15' gösterilmiştir.

Tablo 3.14. Öğrencilerin Gelirleri İle Beslenme Harcamaları Arasındaki İlişki

Aylık Gelir Tutarı	Beslenme İhtiyacı için Harcanan Tutar				
	50 TL'den az	50 – 100 TL arası	100 – 150 TL arası	150 – 200 TL arası	200 TL ve yukarı
200 TL'den az	8	7	0	0	0
200 – 300 TL arası	8	22	1	0	0
300 – 400 TL arası	3	10	7	0	0
400 – 500 TL arası	1	5	3	2	0
500 TL ve yukarı	1	2	3	0	1

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi aylık geliri 200 TL'den az olan öğrencilerin, 8'i 50 TL'den az, 7'si ise 50 TL ile 100 TL arası beslenme için harcamada bulunuyor. Örneklemede ele alınan 84 denekten aylık gelirleri 200 TL ile 300 TL arası olanların gene 8'i 50 TL'den az, 22'si 50 TL ile 100 TL arası, 1'i ise 100 TL ile 150 TL arası harcamada bulunmuştur. Aylık gelirleri 300 TL ile 400 TL arası olan öğrencilerin de 3'ünün 50 TL'den az, 10'unun 50 TL ile 100 TL arası, 7'sinin de 100 TL ile 150 TL arası beslenme için harcadığı görülüyor. 400 TL ile 500 TL arası gelire sahip olan öğrencilerden 1'i 50 TL'den az, 5'i 50 TL ile 100 TL arası, 3'ü 100 TL ile 150 TL arası ve 2'si de 150 TL ile 200 TL arası harcamada bulunuyor. Aylık geliri 500 TL ve yukarı olan deneklerin 1'i 50 TL'den az, 2'si 50 TL ile 100 TL arası, 3'ü 100 TL ile 150 TL arası ve 1'i de 200 TL'den fazla harcama yaptığı görülüyor.

Tablo 3.14'e genel olarak bakıldığında gelir arttıkça beslenme için yapılan harcama miktarının da arttığı açıkça görülür. Bu da gelir ile harcama arasındaki doğrusal ilişki gerçeğini pekiştiriyor.

Aynı mantıkla gelir ile diğer değişkenler (ulaşım, eğitim, giyim vb) arasındaki ilişkiye bakıldığında sonucun değişmeyeceğini yani gelir arttıkça bunlara yapılacak harcamaların da artacağı hatta ilk önce artarak artacağı daha sonra da azalarak artacağı söylenebilir.

3.2. Personel Harcamaları

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulu bünyesinde görev yapan akademik ve idari personel sayısı Rektörlükten görevlendirilenlerle birlikte 38'dir. Bu sayı aynı zamanda anketlemeye ilişkin ana kütemizdir. %5 önem seviyesinde ve %5 hata payı ile bu ana kütlede alınan örnek sayısının fazla tutulduğunu daha önce belirtmiştik.

Toplam ana kütle ile denekler üzerinde yapılan ve ana kütle çalışmasına giren personelin genel özellikleri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir. Bunlardan biri olan medeni durum tespiti ve çocuk sayısı ile ilgili veriler tablo 2.16'da gösterilmiştir.

Böyle bir tablonun hazırlanmasında, medeni durumun ve tüketici sayısının harcama eğilimini hem nitelik olarak hem de tutar olarak etkileyebileceği düşüncesi etkin rol oynamıştır.

Tablo 3.15. Personel Ailesi İle Birlikte Yaşayan Nüfus Dağılımı

Aile Yanındaki Nüfus	Personel Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
1	2	9,1	13,3	13,3
2	1	4,5	6,7	20,0
3	4	18,2	26,7	46,7
4	4	18,2	26,7	73,3
5	1	4,5	6,7	80,0
6	2	9,1	13,3	93,3
7	1	4,5	6,7	100,0
Toplam	15	68,2	100,0	
0	7	31,8		
Toplam	22	100,0		

Tablo 3.15'den de anlaşıldığı üzere anket yapılan 22 personelden 15'evli 7'si de bekârdır. Evli olanların oranı %68,2'dir. Örneklemede ele alınan personellerden 4'ü (%18,2) 3 nüfuslu aile mensubudur. 4 nüfuslu aile mensubu olanlarında oranı da üç nüfuslu aileye eşittir (%18,2). Bu oranlara evli olmayan diğer 7 personeli dâhil etmezsek geçerli oranın %26,7 olduğunu görürüz. 1 ve 6 nüfuslu aile mensubu olan personel sayısı 2'dir (%9,1). Geriye kalan diğer üç personelden 1'inin (%4,5) 2, 1'inin (%4,5) 5, 1'inin (%4,5) de 7 nüfuslu aile mensubu olduğunu görüyoruz.

Tablo 3.16. Personelin Kaldığı Yerlere Göre Dağılımı

Kalınan Yer	Personel Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Ev	15	68,2	68,2	68,2
Diğer	7	31,8	31,8	100,0
Toplam	22	100,0	100,0	

Yukarıdaki tabloya bakıldığında personelden 15'i (%68,2) evde, %31,8'i ise diğer olarak belirttiğimiz otel, misafırhane gibi barınma yerlerinde kalıyor. Yüksekokul Personelinin çoğunun Van'da ikamet etmesi nedeni ile %70'e yakını evine gidiş-geliş yapıyor. Bu evlerden %45'e yakını personelin kendi evleridir.

Personelin ulaşım harcamaları yönünden böyle bir tablonun yararlı olacağı düşünülerek tablo 2.17 hazırlanmıştır.

Tablo 3.17. Personelin Aylık Ortalama Gelirlerinin Dağılımı

Aylık Ortalama Gelir	Personel Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
1000 TL'den az	2	9,1	9,1	9,1
1000 – 1500 TL arası	6	27,3	27,3	36,4
1500 – 2000 TL arası	1	4,5	4,5	40,9
2000 – 2500 TL arası	8	36,4	36,4	77,3
2500 TL ve yukarısı	5	22,7	22,7	100,0
Toplam	22	100,0	100,0	

Örneklemede ele alınan 22 personelden 2'sinin (9,1) aylık ortalama gelirinin 1000 TL den az olduğuna değinilmiştir. Bunların geçici çalışan idari veya ücret karşılığı derse giren akademik personel olduğu düşünülebilir. Deneklerin %27,3'ü ise aylık ortalama 1000 TL ile 1500 TL arası kazanıyorlar. Bunların da Yüksekokuldaki kadrolu idari personelden müteşekkil olduğu söylenebilir. Aylık ortalama geliri 1500 TL ile 2000 TL arası olanların oranı da %4,5'tir. 2000 TL ile 2500 TL arası gelir elde edenlerin sayısı 8'dir (%36,4). Buradaki yoğunlaşmanın nedeni akademik personelin çoğunun bu gelir grubunda olmasıdır. Aylık ortalama geliri 2500 TL ve yukarısı olan personelin sayısı ise 5'tir (%22,7).

Yukarıda da değindiğimiz gibi, gelir ile harcama arasında var olan doğrusal ilişki bizi bu tabloyu hazırlamaya itmiştir.

Tablo 3.18. Personelin Gelirlerini Harcama Durumlarına Göre Dağılımı

Gelirin Tamamını Harcama Durumu	Personel Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Evet	16	72,7	72,7	72,7
Hayır	6	27,3	27,3	100,0
Toplam	22	100,0	100,0	

Tablo 3.18'den görüldüğü gibi personelin %72,7'si gelirin tamamını harcıyor. Tasarruf yapanların oranı ise %27,30'dur. Tasarruf oranının düşük olmasının nedenleri arasında gelir miktarlarının azlığı yanında aile ile birlikte yaşayan tüketici sayısının da etkili olduğu düşünülebilir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi personelin büyük bir çoğunluğunun Van'da ikamet ediyor olması nedeni ile İlçe ekonomisine harcamaları yönünden çok da fazla bir katkı sağlamayacakları söylenebilir. Personelin Van'a gidiş-geliş yapmalarındaki nedenler arasında da evlerinin il merkezinde oluşu, ilçeye yakınlığı (100 km) ve özellikle sosyal aktiviteler yönünden daha fazla imkâna sahip olması vb. gibi etkenler sayılabilir. Bu nedenle personelin, sadece iki tertip harcamaları üzerinde durulacaktır. Çünkü diğer harcamaların tamamına yakını hatta tamamının il merkezinde yapıldığı söylenebilir. Bunlardan birincisi olan ulaşım giderlerinin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.19. Personelin Ulaşım Harcamalarının Dağılımı

Ulaşım İçin Harcanan Miktar	Personel Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
50 TL'den az	4	18,0	18,0	18,0
50 – 100 TL arası	6	27,3	27,3	45,5
100 -150 TL arası	5	22,7	22,7	68,2
150 -200 TL arası	2	9,1	9,1	77,3
200 TL ve yukarısı	5	22,7	22,7	100,0
Toplam	22	100,0	100,0	

Yukarıdaki tablo 3.19'a baktığımızda deneklerin %27,3'ü ulaşım için 50 TL ile 100 TL arası harcama yapıyor. Örneklemede ele alınan 2 kişinin (%9,1) ise gelirden, ulaşım için yaptığı harcama 150 TL ile 200 TL arası olarak tespit edilmiştir. 100 TL ile 150 TL arası harcama yapanların oranı 200 TL ve daha fazlasını harcayanların oranına eşit olup, %22,7'dir. En az ulaşım gideri olan (50 TL'den az) personel sayısı 4'tür (%18,0). Bu personellerin Erciş İlçesinde ikamet edenler olduğu düşünülebilir.

Personel harcamalarını İlçe için kısmen önemli kılan ikinci harcama tertibi beslenme harcamalarıdır.

Tablo 3.20. Personelin Beslenme Harcamalarının Dağılımı

Beslenme İçin Harcana Tutar	Personel Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
100 TL'den az	2	9,1	9,1	9,1
100 – 200 TL arası	5	22,7	22,7	31,8
200 – 300 TL arası	3	13,6	13,6	45,5
300 – 400 TL arası	6	27,3	27,3	72,7
400 TL ve yukarısı	6	27,3	27,3	100,0
Toplam	22	100,0	100,0	

Tablo 3.20'den de görüldüğü gibi, personelin yaklaşık %30'u 400 TL civarında beslenme için harcama yapıyor. Bu harcamanın diğer harcama tertiplerine göre, İlçeye daha fazla kaynak aktarmaya vesile olacağı düşünülebilir. Çünkü mesai saatleri içinde Erciş'te kalmak zorunda olan personel beslenme ihtiyacını İlçede gidermek durumundadır. Bunun da ilçede bulunan özellikle lokanta sektörünü olumlu yönde etkilemesi beklenebilir. Yüksekokulda çıkan yemeklerin malzemelerinin de İlçeden karşılandığı düşünülecek olursa bu sektördeki çarpan etkisi bir kez daha karşımıza çıkar. En az harcama yapanların oranı %9,1'dir. Bunların yaptıkları harcamaların 100 TL'den az olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Esnaf Anketi Analizleri

67 deneye uyguladığımız bu bölümdeki anket çalışmasıyla nihai tüketime yönelik faaliyette bulunan esnaf ve sanatkâra, üniversite öğrencileri ile personelinin satışlarda etkisi sorularak incelenmeye çalışılmıştır. Erciş İlçe sınırları içerisinde faaliyette bulunan esnaf ve sanatkâr ile ticaret erbabının buldukları iş koluna ve adreslerine göre üniversitenin etkisini gösteren bilgiler aşağıda personel ve öğrenci için inceleme konusu yapılmıştır.

İlk olarak Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulunun Erciş'te eğitim ve öğretim verdiği birimdeki öğrencilerin İlçe esnaf ve sanatkârına faaliyette buldukları iş kollarına göre etkisi incelenmiştir. Bu amaçla 67 deneye ilk önce hangi dalda faaliyet gösterdikleri sorulmuştur.

Tablo 3.21. Esnafın Faaliyette Bulunduğu Alanlara Göre Dağılımı

Faaliyette bulunulan alan	Esnaf Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Giyim eşyası	11	16,4	16,4	16,4
Lokanta-Pastane	5	7,5	7,5	23,9
Kafeterya-Kahvehane	4	6,0	6,0	29,9
Bakkal-manav-kasap	11	16,4	16,4	46,3
Ulaşım	7	10,4	10,4	56,7
Bilgisayar-Elektronik	4	6,0	6,0	62,7
Diğer(Hed.eşy kund.vb)	25	37,3	37,3	100,0
Toplam	67	100,0	100,0	

Tablo 3.21 incelendiğinde 7 dalda faaliyet gösteren esnaf ve sanatkâr ile ticaret erbabının faaliyette bulunduğu alanlara göre dağılımı verilmiştir. Buna göre, deneklerin %37,3'ünü hediye eşya, kundura, kırtasiye, kuaför, fırın ve otel gibi işletmeleri kapsayan ve diğer grubuna giren ticaret erbabı oluşturuyor. Bunu %16,4'le giyim ve bakkal, manav, kasap grubu takip ediyor. Daha sonra da %10,4'le ulaşım geliyor. Örneklemede ele alınan deneklerin %7,5'i ise, lokanta ve pastaneden müteşekkildir. %6,0, kafeterya-pastane ile bilgisayar-elektronik dalında faaliyet gösteren işletmelerin oranıdır.

Esnafa hangi dalda faaliyet gösterdikleri sorulduktan sonra İlçedeki faal işletmelerin hangi dönemlerde ve durumlarda satışlarının arttığı sorulmuştur. Bu durum tablo 2.23'te verilmiştir.

Tablo 3.22. Esnafın Satış Durumlarının Dağılımı

Satış Durumu	Esnaf Sayısı	%	Geçerli %	Toplam %
Öğrencilerin Erciş'te olduğu dönemlerde	52	77,6	77,6	77,6
Öğrencilerin Erciş'te olup olmamaları fark etmiyor	9	13,4	13,4	91,0
Diğer	6	9,0	9,0	100,0
Toplam	67	100,0	100,0	

Tablo 3.22'e göre örneklemede ele alınan deneklerin 52 (%77,6) si satışlarının öğrencilerin Erciş'te olduğu dönemlerde arttığını ifade etmiştir. %13,4'ü ise öğrencilerin Erciş'te olup olmamaları satışlarını etkilemediğini belirtmişlerdir. Deneklerin %9,0'u da diğer olarak nitelendirdiğimiz ve çoğunlukla öğrenciye hitap etmeyen beyaz eşya ve sanayi dalında faaliyet gösteren işletmelerden oluşmuştur.

Yukarıdaki tablodan da açıkça görüldüğü gibi İlçedeki esnafın satışları öğrencilerin Erciş'te olduğu dönemlerde artmaktadır. Esnafın satış miktarının artması gelirin artmasına neden olacaktır.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Eğitim ve eğitim yatırımları, beşeri sermayenin oluşumuna katkıda bulunan faktörlerden birisidir. Beşeri sermayenin gelişmesine yönelik harcamalar mevcut tüketimi ve aynı zamanda gelecekte üretim faktörü olan insan unsurunun gelişmesiyle, üretim seviyesini etkileyen bir yatırım şekli olarak önem taşımaktadır. Bu iki özelliğinden dolayı eğitim, diğer iktisadi mal ve hizmetlerden farklı bir konuma sahiptir. Bu yönüyle eğitim ekonomisi bir bilim dalı olarak bulunduğumuz asırda kendini göstermeye başlamıştır.

Eğitim ekonomik kalkınmada önemli bir unsurdur. Bunun dışında eğitime ait veriler uluslararası gelişmişlik göstergesi olarak temel kriterlerin başında yer almaktadır. Bunlar eğitim harcamalarının GSMH'ya oranı, kişi başına düşen eğitim harcamaları, AR-GE bilim adamı sayıları ve GSMH'dan aldığı pay şeklinde sayılabilir. Bunlara ait rakamlar da bir ülkede ne kadar yüksek ise o ülkenin diğer ülkelere göre daha fazla gelişmiş ülke konumunda olduğu kabul edilir.

Eğitim kurumları, yetiştirdiği nitelikli elemanlar vasıtasıyla ülke ekonomisine yaptığı katkıların (eğitimin üretim yönü) yanı sıra yaptıkları harcamalarla da (eğitimin tüketim yönü) ekonomik büyümeye katkıda bulunurlar.

İşte bu eğitim kurumlarından biri olan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulu ile ilgili olarak yaptığımız araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Araştırma sonuçlarına göre, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Erciş Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık %70'i Erciş dışından (çoğunlukla doğu ve güneydoğu bölgelerinden) gelmiştir. Bu öğrencilerin yaklaşık %50'sinin aylık geliri 200 TL ile 300 TL arasındadır ve %60'a yakını bu gelirlerini ailelerinden temin etmektedirler. Örneklemede ele alınan öğrencilerin %50'ye yakınının ailesinin aylık geliri 500 TL ile 1000 TL arasındadır.

Erciş ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık %90'ı kiralık evlerde barınmaktadır. Ve bunların %40'a yakınının barınma harcaması 100 TL ile 150TL arasındadır. Yüksekokul öğrencilerinin yaklaşık %60'ının gelirlerinden beslenme için ayırdıkları pay ise 50 TL ile 100 TL arasındadır. Giyim için ayrılan tutar da 50 TL'den azdır. Örneklemede ele alınan öğrencilerin yaklaşık %90'ı eğitim için 50 TL'den az harcama yapmaktadırlar. Bunların ulaşım için harcadıkları tutar ise 50 TL ile 100 TL arasındadır.

Gene araştırma sonuçlarına göre, örneklemede ele alınan personelin %70'e yakını evli ve 3-4 arası nüfusa sahiptir. Bunların %80'ine yakını gelirinin tamamını harcıyor. Personelin yaklaşık %40'ının geliri 2000 TL ile 2500 TL arasındadır.

Deneklerin yaklaşık %30'unun ulaşım için yaptıkları harcama 50 TL ile 100 TL arası, beslenme için yaptıkları harcama ise 200 TL ile 300 TL arasındadır.

Örneklemede ele alınan ve üçüncü grubu oluşturan İlçedeki esnafın yaklaşık %40'ını diğer olarak nitelendirdiğimiz hediyeelik eşya, kundura, kuaför vb. ticaret erbabı oluşturmaktadır. Anket yapılan deneklerden %80'ine yakını satışlarının öğrencilerin Erciş'te olduğu dönemlerde arttığını ifade etmiştir.

İlçe ekonomisine katkıda bulunan Erciş Meslek Yüksekokulunun daha fazla gelişmesi şüphesiz verdiği mezunlar vasıtasıyla hem ülke hem de bulunduğu yöre açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle yeni önlisans kurumlarının açılması yerine mevcutlarının kapasitelerinin artırılması maliyetleri düşürecektir.

Nihayet, ülke kalkınmasında önemli bir yere sahip olan eğitimin aynı zamanda tüketim yönünün harekete geçmesiyle birlikte bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik olarak da önemli bir fonksiyon icra ettiği görülmektedir. Özellikle üniversite mensuplarının İlçede oluşturduğu talep baskısı eğitimin bir sürükleyici sektör olması bakımından önemlidir. Bu durum İlçede hızlandıran mekanizmasının da etkisi ile ekonomik bir canlanmayı sürekli tutacaktır.

KAYNAKLAR

Akçakanat., T., Çarıkçı., İ., Dulupçu., M.A., “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği”, SDÜ Fen Edebiyat fakültesi, sosyal Bilimler Dergisi, Sayı, 22, ss, 165-178, 2010.

Anonim., “Erciş Meslek Yüksekokulu, 2010, Faaliyet Raporu”, s. 3.

Anonim., “Erciş Ticaret ve Sanayi Odası, Nace Faaliyet Kodlarına Göre Üye Sayıları Dokümanları”.

Atık., H., “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama”, Erciyes Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi, sayı, 15, s.108, 1999.

Bleaney, M. F., Binks, M. R., Greenaway, D., Reed, G. V., Whyne, D. K., What Does a University Add to its Local Economy, *Applied Economics*, 24, 305-311, 1992.

Budak, F., "Aşağı Mardin-Ceylanpınar Ovalarındaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve İleriye Dönük Planlaması", *Doğa, Tr. Journal of Agriculture And Forestry*, 15, 58-67, 1991.

Çalışkan, Ş., "Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 169-179, 2010.

Charles, D. (2003), *Universities and Territorial Development: Reshaping the Regional Role of UK Universities, Local Economy*, 18(1), 7-20, 2003.

Çelikkaya, S., Tunç, H. ve Atatorun, M. (2009), "Yalvaç Meslek Yüksekokulu'nun Yalvaç Ekonomisine Katkısı ve Karşılaştırmalı Bir Analiz" *Uluslararası Davraz Kongresi: "Küresel Diyalog" Bildiriler Kitabı, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2009.*

Dalğar, H., Tunç, H., Kaya, M., Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 39-50, 2009.

Erkekoğlu, H., Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği, *Erciyes Üniversitesi, İ.İ.B.F, Dergisi, Sayı, 16, s. 225, 2000.*

Ergün, E., "Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları" *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F, Dergisi, Cilt, 5, Sayı, 1, s. 74, 2003.*

Görkemli, H. N., Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 169-186, 2009.

Kaşlı, M., ve Serel A., Üniversite Öğrenci harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Yönetim ve Ekonomi, Cilt, 15, sayı, 2, s. 106-107, 2008.*

Taşcı, D., Tosunoğlu, B. T., Toprak, E., Gökalp, E., Sürmeli, A., Kumtepe, E. G., T., Editör: Fevzi Sürmeli, *Üniversite Kaynaklı Doğrudan ve Dolaylı Harcamaların Eskişehir Ekonomisine Katkıları, Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje Raporu, Proje No: 073623, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir 2008.*

Yamane, T., "Statistics: An Introductory Analysis", New York, Harper and Row 1967.